له بڵاو كراوەكانی ماڵپەڕی بەهەشت

هۆكارەكانی

چوونە دۆزەخ

وەرگیراوە لە كتێبی (مجالس شهر رمضان)

لە نوسینی

الشيخ محمد بن صالح العثيمين (رحمه الله)

پوخت كردن و وەرگێڕانی

پشتیوان حسن

چاپی سێ یەم   ١٤٣٤ كۆچی

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێكی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لەپێناو بڵاوكردنەوەی ئەو ئیسلامەیە كە سەلەفی صالح - پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێكی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەهەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر رێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە رەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاک بەو شێوەیەی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەهەشت

بسم الله الرحمن الرحیم

پێشەكی وەرگێڕ

الحمد لله رب العالمین،والصلاة والسلام على أشرف الأنبیاء والمرسلین وعلى آله وصحبه أجمعین.أما بعد:

خوێنەری بەڕێز : ئەم نامیلكەیەی بەردەستت لە سێ باسی سەرەكی پێكهاتووە :

یەكەم : كورتەیەكە سەبارەت بە وەصفی دۆزەخ و سزاو ناڕەحەتیەكانی لە ژێر تیشی ئایەتە پیرۆزەكانی قورئان و فەرموودە صەحیحەكانی پێغەمبەر (صلى الله علیه وسلم).

دووەم : باس لەو هۆكارانە دەكات كە خاوەنەكەی یاخود بكەرەكەی لە بازنەی ئیمان دەباتە دەرەوەو بێباوەڕ دەبێت پێی, بەو هۆیەوە بەهەتاهەتایی لە ئاگردا دەمێنێتەوە.

سێ یەم: باس لەو هۆكارانە دەكات كە خاوەنەكەی پێی فاسق دەبێت (موسڵمانە چونكە باوەڕی هەیە بەڵام فاسقە لەبەر ئەوەی تاوانێكی گەورەی كردووە) شایەنی چوونە ناو دۆزەخ دەبێت بەڵام بەهەتا هەتایی نا.

خوای گەورە پەنامان بدات لە ئاگری دۆزەخ

والسلام علیكم ورحمة الله وبركاته

وەرگێڕ

باسی یەکەم

کورتە باسێك سەبارەت بە

وەصفی دۆزەخ و سزاو ناڕەحەتیەکانی

لە ژێر تیشی ئایەتە پیرۆزەکانی قورئان

و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەر

(صلى الله عليه وسلم).

الحمد لله رب العالمين وصلى الله وسلم على نبينا محمد واله وصحبه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.... أما بعد:

خوای گەورە لە قورئاندا وریایی کردوینەتەوە لە ئاگر و هەواڵی پێداوین سەبارەت بە سزا جۆراو جۆرەکانی بەشێوەیەك کە جگەر و دڵەکان پارچە پارچە دەکات ، لە ئاگر وریایی کردوینەتەوە و هەواڵی پێداوین وەکو ڕەحمەتێك بۆمان بۆ ئەوەی زیاتر بترسین و وریابین ، بۆیە گوێبیستی ئەم دەقانە بن کە لە قورئان و سوننەتدا هاتوون سەبارەت بە جۆراو جۆری سزاکانی دۆزەخ بۆ ئەوەی بیربکەنەوە ، و بگەڕێنەوەو بۆلای خواوەندتان و ملکەچی فەرمانی ئەوبن من پێش ئەوە سزاکەتان بۆ بێ دواییش ئیتر لەلایەن هیچ کەسێکەوە یارمەتی نادرێن.

خوای گەورە فەرمویەتی: ﴿وَاتَّقُواْ النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ﴾ [آل عمران: ١٣١]

واتە: خۆتان بپارێزن لەو ئاگرەی کە ئامادە کراوە بۆ کافرو بێ باوەڕان

هەروەها فەرموویەتی:﴿إِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلاسِلَ وَأَغْلالاً وَسَعِيراً﴾ [الإِنسان:٤]،

واتە: بەڕاستی ئێمە کۆت و زنجیر - کە هەردوو قاچ و پێی ئەبەسترێتەوەو، هەردوو دەستیی بەگەردنیەوە پێ جەڕ دەدەرێ - لەگەڵ ئاگرێکی سوتێنەرو هەڵگیرساودا ئامادەمانکردووە بۆ بێ باوەڕەکان.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا﴾ [الكهف: ٢٩]،

واتە: بێگومان ئێمە ئاگرێکی گەرممان بۆ ناهەقکاران و ستەمکارانی کافران ئامادە کردووە کە لە هەمولایەکەوە دەورەیان دەدات و دیواری بلێسەی ئابلۆقەی داون،

هەروەها فەرمویەتی : ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُواْ إِلَى جَهَنَّمَ زُمَراً حَتَّى إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ [الزمر: ٧١]،

واتە: وە ئەوانەی باوەڕیان نەبووە دەستە دەستە بۆ دۆزەخ ڕاپێچ دەکرێن 'وەك چۆن لە دونیادا بۆ زیندان ئەنێررێن ، هەرکە نزیك بوونەوە لە دۆزەخ، بیێ ماتلێ بوون خێرا دەرگاکانیان بۆ ئەکرێتەوە.

هەروەها فەرمویەتی : ﴿وَلِلَّذِينَ كَفَرُواْ بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ * إِذَا أُلْقُوا فِيهَا سَمِعُوا لَهَا شَهِيقًا وَهِيَ تَفُورُ* تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الغَيْظِ﴾ [الملك: ٦ ٨]،

واتە: بۆ ئەوانەش بە پەروەردگاریان کافر و بێباوەڕ بوون، سزای دۆزەخ هەیە کەجێگایەکی زۆر خراپە دۆزەخ * کاتێك کە فڕێ درانە ناوی یەوە لەو دۆزەخەوە لوورەو نرکەیەك دەبیستن وە ئەو ئەکولێ و جۆش دەخوات* لەداخی کافراندا خەریکە لەت لەت بیێ و، لەیەك بێتەوە.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿لَهُمْ مِّن فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِن تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾[الزمر: ١٦]

واتە: ئەوانە لە سەرویانەوە پەڵە هەوری دووكەڵ لە ئاگری دەوری داون، لە ژێریشیانەوە هەمان پەڵە هەور و دووكەڵ هەیە،!! خوا بەو وێناكردنە بۆ ئاگر، بەندەكانی بەوە ئەترسێنێ و هۆشیاریان ئەكاتەوە ،دەسا ئەی بەندەكانم! لەنافەرمانی من پارێز بكەن، شتێ مەكەن ببێتە مایەی سزادانتان.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿ وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ * فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ * وَظِلٍّ مِّن يَحْمُومٍ * لَّا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴾ [الواقعة: ٤١-٤٤]

واتە: یارانی لای چەپ، چین یارانی لای چەپ؟ مەگەر خوا بزانێ حاڵیان چەند بەد حالە؟! ئەو كەسانەن كەنامەی كارەكانیان بەدەستی چەپیانەوە دەدرێت * لەناو گەرمای ئاگرێكی دۆزەخ و ئاوێكی كوڵ بەكوڵدان * لەژێر سێبەری چڕە دووكەڵێكی زۆر ڕەشدان * نەسێبەرێكی فێنكە لە گەرما كەم بكاتەوە، وەنەدیمەنێكی جوانیشی هەیە .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ * يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴾ [القمر: ٤٧، ٤٨]

واتە: بێگومان تاوانكارەكان لەسەر گەردانییەكی دوور لە هەق و لە ئاگرێكی هەڵگیرساودان * ئەو ڕۆژە كەلەسەر ڕوویان بەناو ئاگردا رائەكێشرێن ، پێیان ئەوترێ: دەبچێژن گەرماو سزای دۆزەخ ، لەپاداشتی كارەكانتاندا، دەبزانم كەسێك هەیە قوتارتان بكات.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿وَمَآ أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ * لاَ تُبْقِى وَلاَ تَذَرُ * لَوَّاحَةٌ لِّلْبَشَرِ﴾

[المدثر: ٢٧-٢٩]

واتە: جا تۆ چوزانی (سەقەر) چییە..؟ ئەگەر پێت نەڵێم * ئاگرێكە هیچ شتێك نایەڵێتەوە ئەیسووتێنێ لە گوشت و ئێسقان و دەمارو وازیش ناهێنێت وجێناهێڵێت * پێستی سەرەوە و لاشە رەش ئەكاتەوە، واتە: بەهەرچی بگات ئەیسوتێنێ

هەروەها فەرموویەتی : ﴿يأَيُّها الَّذِينَ ءَامَنُواْ قُواْ أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَاراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلائِكَةٌ غِلاَظٌ شِدَادٌ لاَّ يَعْصُونَ اللَّهَ مَآ أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾[التحريم: ٦]

واتە: ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە! خۆتان و ژن و ماڵ و كەس و كارەكەتان بپارێزن لەئاگرێك كە سووتەمەنیەكەی جەستەو لاشەی مرۆی كافرو بەردی گۆگردە، [مەبەست ئەوەیە كە زۆر بلێسەدارو بەگڕو گەرمە، وەك ئاگری ئەم دنیا نیە كە تەنها بەداروبە

چیلکه هەڵگیرسێ، بەڵکو ئەو بە بەرد زیاتر گڕدەگرێ و بڵێسە ئەسێنێ] کۆمەڵە فریشتەیەکی زبرو توندو تیژ بەسەریەوەن، هەر چەندە داوای بەزەییان لێبکرێ کەڵکی نیە ، نافەرمانی خوا ناکەن لە هەرشتێك فرمانیان پێبکا وهەر فرمانێکیشیان پێ بسپێرێ، بە خێرایی ئەنجامی دەدەن.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿فَالَّذِينَ كَفَرُواْ قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارِ يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ الْحَمِيمُ * يُصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ * وَلَهُمْ مَّقَامِعُ مِنْ حَدِيدٍ * كُلَّمَآ أَرَادُواْ أَن يَخْرُجُواْ مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُواْ فِيهَا وَذُوقُواْ عَذَابَ الْحَرِيقِ﴾[الحج: ١٩ – ٢٢]

واتە: ئەوانەی کافرو بێبڕوابوون، جل و بەرگ و پۆشاکی ئاگریان بۆبڕاوە، بەئەندازەی قەدو باڵای خۆیان ئاوی کوڵ بەکوڵێشیان لەسەرووەوە بەسەرا دەکرێ *هەر بەو ئاوە ناوسکیان و پێستیان ئەتوێنرێتەوەو دەبێتە ئاو و دێتە خوارەوە، پێستەکەشیان هەموو لەتاو گەرمای ئەو ئاوەدا دەبلۆخێ * بەرگورزی ئاسنیش دەدرێن * هەر کاتێکیش گەرەکیان بێ کە لێی دەرچن لە خەم و خەفەتاندا ئەگەڕێنرێنەوە بۆ ناویی و قەتیش ڕزگاریان نابێ ، بۆ ئەوەی زیاتریش ئێشیان پێ بگات، پێیان ئەوترێ: دەی سزای سووتێنەر بچێژن، ئەمە پاداشت و تۆڵەی بێ بڕوایان بوو.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواْ بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَاراً كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُوداً غَيْرَهَا لِيَذُوقُواْ الْعَذَابَ﴾ [النساء: ١٥]

واتە: بێگومان ئەو کەسانەی بەئایەت و نیشانەکانی ئێمە بێ باوەڕن لەدوارۆژدا دەیانبەینە ناو ئاگرێکی بڵێسەدارو گەرمەوە ئەیانبرژێنێ هەرجارەی کەپێستی جەستەیان داپلۆخاو سووتا چەند پێستێکی تریان بۆئەگۆڕین لەجێی ئەودا تاپتر ئەوسزایە بچێژن.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ * طَعَامُ الأَثِيمِ * كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ * كَغَلْيِ الْحَمِيمِ﴾ [الدخان: ٤٣-٤٦]

واتە: بەڕاستی درەختی ژەقنەبووت (درەختێکە لە ناخی دۆزەخدا، لەناو ئاگردا، خوای بەدەسەڵات ڕوواندوویەتی و لق و پەلکەکانی بە ناویدا بڵاو بۆتەوە)* خۆراکی تاوانکارە، واتە:مرۆڤی کافرە* هەر وەك مسی تواوە لەسکی گوناهباراندا جۆش ئەخواو ئەکوڵێ * هەرچۆنێ ئاوی کوڵ بەکوڵ دێتە جۆش، هەرکات دۆزەخیەکان برسییان بوو، بەری ئەو درەختەیان ئەدرێتی و، لەسکیاندا وەك ئاوی گەرم ئەکوڵێ .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّآلُّونَ الْمُكَذِّبُونَ * لَآكِلُونَ مِن شَجَرٍ مِّن زَقُّومٍ * فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ * فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ * فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ * هَـٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ﴾ [الواقعة: ٥١-٥٦]

واتە: پاشان ئێوە ئەی لارێ و گومڕاو کافرو نکوڵی کەران! * بێگومان لەبەروبوومی (زەقوم) -درەختێکە لەناوەڕاستی دۆزەخدا- ئەخۆن * لەبەر زۆر برسێتی، ورگ و زکتانی لێ پڕئەکەن گوێ بەتام و چێژی زۆر ناخۆشیشی نادەن * ئەوسا لەبەر تینویەتی لە ئاوێکی زۆر گەرم بە کوڵیشی بەسەرا دەکەن * جا ئێوەش هەروەکو وشتری تینوو کە دەردی (هویام)ـی گرتیێ و هیچ کات تێر ئاونەبێ دەخۆنەوەو تێر ئاویش نابن * ئەمەیە خۆراك و ئاوو میوانداری خوانەناسان لەرۆژی پاداشت.

هەروەها فەرموویەتی : ﴿وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ * يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِن وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ﴾ [إبراهيم: ١٦، ١٧]

واتە: تیایدا کێم و زووخاوی دەرخوارد دەدرێت * لەبەر تاڵیی و ناخۆشییەکەی، زۆر بەقێزوو بێزەوە قوم قوم دەیخواتەوە ، و بەئاسانیش بۆی قووت ناچێ ،لە هەموولایەکیشەوە مەرگی بۆ دێت کەچی ناشمرێ تا لەو سزایە ڕزگاری ببێ ، و پاش ئەو هەموو تاڵیی و تفتییەش، سزاو جەزرەبەیەکی زۆر بەژانیش بەدوایەوە دێت.

ئایاتەکانی قورئان دەربارەی وەسفی ئاگر و سزا جۆراو جۆرە بە ئێشە بەردەوامەکانی زۆرە.

وە فەرموودەکان دەربارەی ئاگری دۆزەخ:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): (يُؤْتَى بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لَهَا سَبْعُونَ أَلْفَ زِمَامٍ، مَعَ كُلِّ زِمَامٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَجُرُّونَهَا).

رواه مسلم

واتە: (عبداللە) (خوای لێ ڕازی بێت) دەفەرموێت: پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی: (دۆزەخ دەهێنرێت حەفتا هەزار جڵەوی هەیە، لەگەڵ هەرجڵەوێکدا حەفتا هەزار فریشتە هەن ڕایدەکێشن).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه): أَنَّ النَّبِيَّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: (نَارُكُمْ هَذِهِ الَّتِي يُوقِدُ ابْنُ آدَمَ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ حَرِّ جَهَنَّمَ). قَالُوا: وَاللَّهِ إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً يَا رَسُولَ اللهِ، قَالَ: (فَإِنَّهَا فُضِّلَتْ عَلَيْهَا بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا، كُلُّهَا مِثْلُ حَرِّهَا). [بخاري / بدء الخلق/ ٣٠٩٢]

واتە: (أبی هریره)(خوای لیّ ڕازی بیّت) دەفەرمویّت: پیّغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) فەرموویەتی: (ئەم ئاگرەی کە ئادەمیزاد بۆ سوتاندن بەکاری دەهیّنن بەشیّکە لە حەفتا بەشی گەرمی دۆزەخ) وتیان: ئەگەر هەر ئەمەیش بوایا بەسبوو ئەی پیّغەمبەری خوا، ئەویش فەرمووی: (لە ڕاستیدا دۆزەخ شەست و نۆپلەی زیاترە لەو، هەر بەشیّکی بەویّنەی ئەو گەرمە).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) إِذْ سَمِعَ وَجْبَةً، فَقَالَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم): (أَتَدْرُونَ مَا هَذَا). قَالَ: قُلْنَا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: (هَذَا حَجَرٌ رُمِيَ بِهِ فِي النَّارِ مُنْذُ سَبْعِينَ خَرِيفًا، فَهُوَ يَهْوِي فِي النَّارِ الْآنَ، حَتَّى انْتَهَى إِلَى قعرها). رواه مسلم

واتە: (أبی هریره)(خوای لیّ ڕازی بیّت) دەفەرمویّت: لەكاتیّكدا ئیّمە لە خزمەت پیّغەمبەردا(صلی الله علیه وسلم) بووین گویّی لە گرمەیەك بوو، پیّغەمبەریش (صلی الله علیه وسلم) فەرمووی: (دەزانن ئەوە چی بوو) وتمان: خوا و پیّغەمبەری خوا زاناترن، فەرمووی: (ئەوە بەردیّك بوو فڕیّدرایە ناو دۆزەخەوە، حەفتا پایزە ڕۆدەچیّت ئیّستا دای لە بنەكەی).

وعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): (إِنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا مَنْ لَهُ نَعْلَانِ وَشِرَاكَانِ مِنْ نَارٍ، يَغْلِي مِنْهُمَا

دِمَاغُهُ كَمَا يَغْلِ الْمِرْجَلُ، مَا يَرَى أَنَّ أَحَدًا أَشَدُّ مِنْهُ عَذَابًا، وَإِنَّهُ لَأَهْوَنُهُمْ عَذَابًا) رواه مسلم وللبخاريِّ نحوه.

واته: (نعمان)ی كوڕی (بشیر) (خوای لێ ڕازی بێت) دەفەرموێت: پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی: (سووكترین سزای ئەهلی دۆزەخ سزای كەسێكە كە جووتێ نەعلی ئاگرینی لەپێدایە، مێشكی سەری پێیانەوە دەكولێ وەك چۆن مەنجەڵی ئاو دەكولێ، بەڵام لەگەڵ ئەوەیشدا وانابینێت كەكەس لەو سزای سەختتر بێت، كەچی ئەو لەهەموویان سزای سووكترە).

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم): (يُؤْتَى بِأَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَيُصْبَغُ فِي النَّارِ صَبْغَةً ثُمَّ يُقَالُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ خَيْرًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ نَعِيمٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ. وَيُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْسًا فِي الدُّنْيَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَيُصْبَغُ صَبْغَةً فِي الْجَنَّةِ، فَيُقَالُ لَهُ: يَا ابْنَ آدَمَ هَلْ رَأَيْتَ بُؤْسًا قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ؟ فَيَقُولُ: لَا وَاللَّهِ يَا رَبِّ، مَا مَرَّ بِي بُؤْسٌ قَطُّ، وَلَا رَأَيْتُ شِدَّةً قَطُّ). رواه مسلم.

واته: (أنس)ی كوڕی (مالك) (خوای لێ ڕازی بێت) دەفەرموێت: پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی: (بەختەوەرترینی كەس لە دۆزەخیەكان لە ڕۆژی قیامەتدا دەهێنرێت، یەكجار هەڵدەژەنرێت لە ئاگر پاشان پێی دەوترێت: ئەی نەوەی

ئادەم ئایا هەرگیز خێر و خوشیت دیووە، ئایا هەرگیز نیعمەتی خوا بەسەرتا تێپەڕیووە؟ ئەویش دەڵێت: نەبەخوا ئەی پەروەدگار، ئینجا خێر لە خۆنەدیوترین کەسیش لە دونیادا لەبەهەشتیەکان دەهێنرێت یەکجار لە بەهەشتا هەڵدەژەنرێت پاشان پێی دەوترێت: ئەی نەوەی ئادەم ئایا هەرگیز ناخۆشیت بەخۆتەوە بینیوە، ئایا هەرگیز سەختیی بەسەرتا تێپەڕیووە، ئەویش دەڵێت: نەبەخوا ئەی پەروەردگار، هەرگیز ناخۆشیم لە ژیاندا نەدیوە، هەرگیز سەختیم نەدیوە).

واتە : خەڵکی دۆزەخ هەموو ئەو چێژو خۆشیانەیان لە بیر دەچێت کە لە ژیانی دونیادا بینیویانە ، وە خەڵکی بەهەشت هەموو ئەو شتە ناخۆشیانەیان بیر دەچێت کە لە ژیانی دونیادا توشیان بووە.

اللَّهُمَّ نَجِّنا من النار، وأعِذْنَا من دارِ الخزْيِ والْبَوَار، وأسكنَّا برحمتِك دارَ المتقينَ الأبرار، واغفرْ لنا ولوالِدِينا ولجميع المسلمين، برحمتك يا أرحمَ الراحمين، وصلَّى الله وسلَّم على نبينا محمداً وعلى آله وصحبه أجمعين.

باسی دووەم

هۆکارەکانی
چوونە دۆزەخ

أ- ئەو هۆکارانەی کە خاوەنەکەی یاخود بکەرەکەی لە بازنەی ئیمان دەباتە دەرەوەو بێباوەڕ دەبێت پێی، بەو هۆیەوە بەهەتاهەتایی لە ئاگردا دەمێنیێتەوە.

الحمد لله رب العالمين وصلى الله وسلم على نبينا محمد واله وصحبه والتابعين لهم بإحسان إلى يوم الدين.... أما بعد:

سوپاس بۆ ئەو خوایەی کەبەهێزو دەسەڵاتدارە بەسەر هەموو شتێکدا وتوانایی ودەسەڵاتیشی ڕوون ودیارە لەهەموو شتێکدا, سوپاس بۆ ئەو خوایەی کە نـکەونالەی نەخۆشیشی لیّ وون نابێت ودەیبیسیّ, جوولەجوولێ منداڵی ناوسکی دایکی لیّ وون نابێیّ ودەیبیـنیّ, دەسەڵاتدارە زلهێزەکان لەهەمبەر ئەودا زەلیل وبیّ دەسەڵاتن, هەرچۆنی ویـست بەو شێوەیە بڕیاردەدات بەسەر تاوانبارو هەڵەکاراندا, هەڵبژاردنیش هەر بەدەست ئەوە بۆدیاریکردنی هەڵبژێرراوانی لە پێغەمبەران(دروودی خوایان لیّ بێت), وە بڕیاری کۆتایی لەنێوان بەندەکانی لە ڕۆژی دوایی هەر لای ئەوە کەبە گوێرەی کردەوەکانیان پاداشتیان دەداتەوە, ئەوانە کەسانی لای ڕاستــن وئەوانەش کەسانی لای چەپ ودۆزەخین, ﴿ وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴾[السجدة:١٣] واتە: ئەگەر ویستبامان هەموو کەسێك بەزۆر بهێنینە سەر ڕێی هیدایەت ئەوا هەموو کەسێکمان بەزۆر دەهێنایە سەر ڕێی ڕاست وهیدایەتمان دەدا, ئەگەر بمانویستایە ئاوامان دەکرد بەڵام گفتەکە لەمنەوە جێگیربووە کە دەبیّ دۆزەخ پڕبکەم لە جنی وئادەمی .

ئەمەش ئەی خوێنەری بەڕێز حیکمەت وکاردروستی خوای داناو زانایە لەنێو بەندەکانیدا, شوکرو سوپاس وستایشی دەکەم بەگوێرەی دروستکراوەکانی, وە داوای کۆمەکی وهاوکاری لێ دەکەم وەکو ئارامگرو خۆڕاگران, وە پەنای پێدەگرم لەسزای دۆزەخ وتالی وناسۆری تۆڵەو سزای, وە شاهێدی دەدەم کە هیچ خوایەك شایستەی پەرستـن نیە جگە لە الله نەبێت, هەر ئەو پاشای حەق وڕاست وئاشکرایە, وە شاهێدی دەدەم کە محمد نێردراوی ڕاست ودروستی ئەوە بۆ هەموو جیهانی ناردووە, سەلات وسەلامی خوا لەسەر ئەوو چوار هاوەڵە جێنشینەکانی و هەموو ئالوبەیت و هاوەڵ و دۆستەبڕواەدارەکانی بێت, وە لەسەر هەموو شوێنکەوتووانی تا ڕۆژی دوایی.

خوێنەرانی یەکخوا پەرست: بزانن کە چوونە دۆزەخ-خواپەنامان بدات- چەند هۆکارو پاڵنەرێکی هەن کە خوای میهرەبان لە کتێبە پیرۆزەکەیدا ڕوونی کردۆتەوەو لەسەر زمانی شیرین گۆی پێغەمبەرەکەیشی ئاماژەی پێداوە, بۆ ئەوەی خەڵکی لێی وریابن وخۆیانی لێ بەدووربگرن: وە ئەم هۆکارانەش دوو جۆرن:

جۆری یەکەم: هۆکارگەلێك کە خاوەنەکەی یاخود بکەرەکەی لە بازنەی ئیمان دەباتە دەرەوەو بێباوەڕدەبێت پێی, بەو هۆیەوە بەهەتاهەتایی لە ئاگردا دەمێنێتەوە.

جۆری دووەم: هۆكارگەلێك كە خاوەنەكەی پێی فاسق دەبێت (موسڵمانە چونكە باوەڕی هەیە بەڵام فاسقە لەبەر ئەوەی تاوانێكی گەورەی كردووە) شایەنی چوونە ناو دۆزەخ دەبێت بەڵام بەهەتاهەتایی نا.

ئێستا دێینە سەر جۆری یەكەم و باسیان دەكەین:

* هۆكاری یەكەم: هاوبەش دانان بۆ خوا:

ئەوەش بریتیە لەهاوەڵ بڕیاردان بۆ خوا لە پەروەردگارێتی (باوەڕت وەها بێت كەیەكێكی تر هەیە جگە لەخوا یان لەگەڵ خوادا بەشدارە لەدروست كردن وبەڕێوەبردنی جیهاندا) یان خوایەتی(واتە پەرستـن و هاوارپێكردن وجۆرەكانی تر بۆجگە لەخوا بكەیت) یان ناووسیفەتە جوان وبەرزەكانی, بەشێوەیەك كە بەندە بڕوای وابێت خوایەكی ترهەیە كەبەهێزودەسەڵاتدارو خاوەن بڕیارو زانستی ڕەهایە وەكو خوا, ئەوە هاوبەشی هەرەگەورەی بۆ خوا بڕیارداوە بەشێوەیەك كە شایەنی مانەوەی هەیە لەناوئاگری دۆزەخدا بەهەتاهەتایی, خوای گەورە دەفەرموێت﴿ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ﴾{المائدة: ٧٢} واتە: چاك بزانن كەهەركەس هاوبەش بۆخوا بڕیاربدات ئەوا بێشك خوا بەهەشتی لەسەر حەرام دەكات وجێ وشوێنی ئاگرە وستەمكارانیش هیچ جۆرە یارمەتیدەرێكیان بۆنیەو ڕزگار نابن

*** هۆكاری دووەم: بێباوەڕبوون بەخوا یان بەفریشتەیەك یان بەكتێبێكی ئاسمانی یان بەڕۆژی دوایی یاخود بەقەزاوقەدەر**

هەركەسێك مل پێچی بكات لەیەكێك لەوانە واتە بەدرۆیان بزانێت یان دانی پێدانەنێت یان گومانی هەبێت, ئەوە بێباوەڕە و شایەنی مانەوەی هەتاهەتاییە لەئاگردا, خوای گەورە دەفەرموێت﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً (١٥٠) أُوْلَئِكَ هُمْ الْكَافِرُونَ حَقّاً وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَاباً مُهِيناً﴾{النساء:١٥٠-١٥١} واتە: ئەوانەی كە بێباوەڕن بەخواوپێغەمبەرەكانی و دەشیانەوێ لەنێوان خواوپێغەمبەرەكانیدا فەرق وجیاوازی دانێن دەڵێن: ئێمە باوەڕ بەهەندێكیان دەكەین وهەندێكیشیان بەجێی باوەڕ نازانین ودەشیانەوێ لەو نێوەندەدا ڕێگەیەك بۆخۆیان دیاری بكەن, بێ دوودڵی ئەوانە كافروخوانەناسن وەئێمە سزایەكی ئابڕووبەرمان بۆ ئەو كافروخوانەناسانە ئامادەكردووە.

هەروەها دەفەرموێت : ﴿ إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيراً (٦٤) خَالِدِينَ فِيهَا أَبَداً لا يَجِدُونَ وَلِيّاً وَلا نَصِيراً (٦٥) يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ (٦٦) وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَ (٦٧) رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنْ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْناً كَبِيراً﴾{الاحزاب:٦٤-٦٨} واتە: بەڕاستی خوا نەفرینی لە بێبڕواكان كردووە ولەڕەحمەتی خۆی دووری خستوونەتەوە ئاگرێكی هەڵگیرساوی زۆر سوتێنەریشی بۆئامادەكردوون, كەبەهەتا هەتایی دەبێ لەوێدا بمێننەوە دیارە لەوێش

هیچ دۆست ویارمەتیدەرێکیان دەست ناکەوێ بەتایبەتی لەڕۆژێکدا کە دەم وچاویان لەناو ئاگری دۆزەخدا ئەم دیووئەودیوی پێ دەکرێ تاچاك ببرژێ ودەڵێن: بریا بەفەرمانی خوامان کردبا و گوێڕایەڵی پێغەمبەریش باین, وەئەڵێن: پەروەردگارا! بێگومان ئێمە فەرمانبەرداری سەرداروئاغاوگەورەکانمان بووین وگوێڕایەڵی ئەوانمان کرد وئەوانیش ڕێیان لێ هەڵەکردین وچەواشەیان کردین, پەروەردگاری ئێمە! دوو هێندە سزایان بدە ونەفرینێکی زۆریان لێبکەو لەمیهرەبانی خۆت زۆر دووریان بخەرەوە.

* هۆکاری سێیەم: دان پێدانەنان یاخود ملپێچی کردن لەیەکێك لە پێنج پایەکەی ئیسلام

جاهەرکەسێك ئینکاری واجبێتی یەکخواپەرستی بکات یان شاهێدی دان بەپەیامی پێغەمبەرەکەی یان بلێت ئەم دینە بۆهەموو جیهان نەنێردراوە یان ئینکاری واجبێتی نوێژ یان زەکات یان ڕۆژوو یان حەج بکات, ئەوە بێباوەڕە چونکە بەدرۆخەرەوەی خواوپێغەمبەرو یەکدەنگی زانایانە, بەهەمان شێوە ئەگەر کەسێك ئینکاری ئەوە بکات کە شیرك یان کوشتنی کەسێك خوا حەرامی کردبێ یان زیناوداوێن پیسی یان مەی خواردنەوە یان هەرشتێکی تر کەبەئاشکرا دەقی لەسەر هاتبێ لەقورئان وفەرموودەی ڕاست کە حەرام وناڕەوایە, ئەوا بێباوەڕە چونکە بەدرۆخەرەوەی خواوپێغەمبەرە, بەلاّم ئەگەر کەسێك تازە بوبێتە موسڵمان

وبەنەزانینەوە ئەم شتانە بلێت ئەوا بێباوەڕنابێت پێی هەتا فێردەکرێت پاشان نکـوڵی لێدەکرێت.

* هۆکاری چوارەم: گاڵتەکردن وسووکایەتی بەخواو دینەکەی یان پێغەمبەرەکەی:

خوای گەورە دەفەرموێت﴿ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ (٦٥) لا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمانكم ﴾{التوبة:٦٥-٦٦} واتە: ئەگەر لێیان بپرسیت: سەبارەت بە گاڵتەکردن بەخواوئایەتەکانی وپێغەمبەرەکەی ئەڵێن: بەڕاستمان نەبووە بەڵکو تەنها گاڵتەوگەپمان دەکرد تۆش پێیان بڵێ: ئایا گاڵتەتان بەخواو ئایەتەکانی وبە پێغەمبەرەکەی کردبوو؟ بڵێ: بڕووبیانووی بێ جێ مەهێننەوە چونکە پاش ئەوەی کەباوەڕتان هێنا کافربوونەوە.

گاڵتەکردن وسوکایەتی وبەسووك سەیرکردنی خواو پێغەمبەرەکەی ودینەکەی لەگەورەترین تاوان وسەرپێچیەکانە, پاك وبێگەردی بۆ خوا.

* هۆکاری پێـنجەم: جنـێودان بەخواو دینەکەی یان پێغەمبەرەکەی:

ئەوەش بریتیە لە توانج لێدان وکەم وکورتی دروستکردن بۆ دین و نەفرەت کردن وبێزلێهاتنەوە لەبەرنامەکەی خوا.

شیخ الاسلام ابن تیمیه (ڕەحمەتی خوای لێبێت) دەڵێت: هەرکەسێك جنێو بە خوا یان بە پێغەمبەرەکەی بدات ئەوا بێباوەڕدەبێت هەرچەندە بشزانێت کەئەو کارە حەرامە یان بەحەلاڵی بزانێت, هاوەڵانمان (حەنبەلی مەزهەب) دەڵێن: ئەوەی جنێو بەخوا بدات بێباوەڕدەبێت بابەگاڵتەشەوە بیڵێت, ئەمەش ڕای پەسەندی گومانبڕە.

وە گێڕراوەتەوە لە ئیسحاقی کوڕی ڕاهەوەیەوە کە زانایان یەکدەنگن لەسەر ئەوەی کە هەرکەسێك جنێو بەخوا یان پێغەمبەر بدات یان بەشێك لە دینەکەی ڕەدبکاتەوە هەرچەندە دانیشی پێدابنێت ئەوا بێبڕوا دەبێت ولەدین دەچێتە دەرەوە, ئیبن تەیمیە دیسان دەڵێت: حوکمی جنێودان بەهەر پێغەمبەرێك لەپێغەمبەران (علیهم السلام) کەناویان لەقورئان یان فەرموودەدا هاتووە بەوەی کە ئەو کەسە پێغەمبەرە وەکو جنێودانە بە پێغەمبەر محمد (صلى الله عليه وسلم) وحوکمەکەیشی بێباوەڕبوونە وەکو پێشتر ئاماژەی بۆکرا.

بەڵام جنێودان بەکەسانی تری جگە لەپێغەمبەران وەکو هاوەڵان, ئەگەر مەبەست پێی جنێودان بێ بەخودی پێغەمبەر لەو ڕێگەیەوە چونکە هەرکەسێك بەهاوەڵەکەی بەراورد دەکرێت ودەناسرێت, وەیاخود قسەوتن و بوهتان کردن بۆ یەکێك لەخێزانەکانی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بە زیناوداوێن پیسی دیسان بێباوەڕدەبێ پێی چونکە ئەوە تانەدانە لە خودی پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم), وە خوای گەورە دەفەرموێت ﴿الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ﴾ {النور: ٢٦}.

واتە: ژنانی پیس وناپاك بۆ پیاوانی پیس وناپاکن.

*** هۆکاری شەشەم: کارکردن وحوکم کردن بەجگەلە قورئان وبەرنامەی خوا وبڕوای وابێت کە ئەو یاساو دەستورە دانراوە لەحەقەوە نزیکترە وگونجاوترە بۆ خەڵك, یان وەکو بەرنامەودینی خوا وایەویەکسانە یاخود بڵێت دروستە ئیش بەمەش بکرێت لەگەڵ قورئاندا:**

جا هەرکەس بیروباوەڕی وابێت وحوکم بەجگە لە ئاینی خوا بکات ئەوا بێباوەڕە, بەبەڵگەی ئەم ئایەتە کە خوای گەورە دەفەرموێت﴿وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾{المائدة: ٤٤}واتە: هەرکەسێ بەو کتێب وبەرنامە کە خوا ناردوویەتی حوکم وبڕیارنەدات, ئیتر لەبەر ئەوە بێ کەبەکەم وکورتی بزانێ, یان هەربڕوای پێی نەبێ, وەیان لەبەر هەر هۆیەکی تربێت, ئەوا کافروبێباوەڕە ولەدینی خوا دەچێتە دەرەوە.

بەهەمان شێوە ئەگەر کەسێك بڕوای وابێت کە کارکردن وپەیڕەوی کردن لە بەرنامەی تر باشترە لەبەرنامەی خوا یاخود وەکو ئەو وایەو دروستە کاری پێبکرێت, ئەوا بێباوەڕە هەرچەندە کار بەبەرنامەکەش نەکات, چونکە ئەوکەسە ئەم ئایەتەی خوا بەدرۆ دەخاتەوە کە دەفەرموێت﴿وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْماً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾{المائدة: ٥٠}واتە: جا دەبێ بڕیارو حوکمی کێ باشتروجوانتربێ لەحوکم

وفەرمانی خوا بۆ ئەوانەی کە هیچ شك وگومانێکیان نیەو ئەهلی یەقینن. وە هەروەها ئایەتی﴿وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُوْلَئِكَ هُمْ الْكَافِرُونَ﴾{المائدة:٤٤}.

* هۆکاری حەوتەم: دووڕوویی :

کەئەوەش بریتیە لەوەی کەسێك بەدڵ بێبڕوا بێت بەڵام بە ڕواڵەت وا خۆی دەرخات کە موسڵمانە یان بەکردەوە یان بە گوفتاری, خوای گەورە دەفەرموێت﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الأَسْفَلِ مِنْ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيراً﴾{النساء:١٤٥}واتە: بەڕاستی دووڕووەکان لەچینی هەرە خوارەوەی ئاگری دۆزەخدان تۆش هەرگیز ناتوانیت هیچ یارمەتیدەرێکیان بۆ پەیدابکەی.

وە ئەم گروپ وکۆمەڵەیە تاوان وسەرپێچیەکەیان لەوەی پێشتر گەورەترە, هەربۆیە سزاو ناڕەحەتیەکەیان سەختترو بەئازارترە, لە چینی ژێرەوەی ئاگردان ئەوەش لەبەر ئەوەی جۆری بێباوەڕیەکەیان کۆکەرەوەیە لەنێوان بێباوەڕی فریودان وگاڵتەکردن بەخواو بەئایەتەکانی وپێغەمبەرەکەی, خوای گەورە دەربارەیان دەفەرموێت :

﴿وَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ (٨) يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلاَّ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ (٩) فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ

فَزَادَهُمْ اللهُ مَرَضاً وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ (١٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لا
تُفْسِدُوا فِي الأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ (١١) أَلا إِنَّهُمْ هُمْ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ
لا يَشْعُرُونَ (١٢) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ
أَلا إِنَّهُمْ هُمْ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لا يَعْلَمُونَ (١٣) وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا
خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ (١٤) اللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ
وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾{البقرة:٨-١٥}.

واتە: لەو خەڵکانەدا کەسانێك هەن دەڵێن: باوەڕمان بەخواو بەڕۆژی دوایی هەیە کەچی درۆ دەکەن وبڕوایان نیە, بەڵکو دەیانەوێ ئێوە فریوبدەن ووردە وردە لێتان نزیك ببنەوە ولەدژتان پیلان بگێڕن وپشێوی بخەنە ناوتانەوە وڕیزەکانتان تێك بدەن*ئەوانە بەنیازی خۆیان دەیانەوێ فێڵ وتەڵەکە لەگەڵ خواداو ئەو کەسانەدا بکەن کەبڕوایان هێناوە بەڵام لەڕاستیدا تەنها لەگەڵ خۆیاندا فێڵ دەکەن وخۆیان دەخەڵەتێنن لەحاڵێکدا هەستیش بەو ڕاستیە ناکەن* دڵیان دەردو نەخۆشی وحەسوودی وگومان ناپاکی تێدایە جا خواش ڕۆژ لەدوای ڕۆژ دەردو نەخۆشیەکانی زیادکردن جگەلەوەش سزایەکی سەخت وئێش پێگەیەنەریان بۆ هەیە لەبەر ئەوە کە درۆیان کرد* وە کاتێ پێیان بگوترێ: گێرەشێوێنی وئاشووب وخراپەکاری لەم وڵات وزەویەدا مەکەن دەڵێن: هەرگیز ئێمە گێرە شێوێن وئاژاوەچی نین, بەڵکو ئێمە

هەرچاكسازو ڕێكخەری كاری چاك وباش بووینە* وشیاربن! كەبەڕاستی هەرئـەوانن موفسیدوخراپەكارو گێرەشێوێن بـەلاَم بـەهۆی لـووت بەرزیانـەوە بـەخۆیان نـازانن وهەستیش ناكەن كەئەنجامی ئەو درۆیانە هەر دەرئەكەویّ* وە كاتیّ پێیان بگوتریّ: دەسا ئێوەش وەكو ئەو مەردمە ئیماندارە, ئیمان وباوەڕێكی ڕاستەقینە بێنن دەلـێن: جا ئایا ئێمەش وەك ئەو خەلكە گێل ونەفامانە بڕوابێنین, خەلكینە چاك بزانن ! كە ئەوانن گێل ونەفامی ڕاستەقینە بەلاَم بەخۆیان نازانن* ئەو دوڕووانە كـاتیّ تووشـی ئەوانە ئەبن كەباوەڕیان هێناوە, بۆ فریودانی ئیمانـداران ئـەلێن: ئێمـەش وەك ئێـوە باوەڕمان هێناوەو موسلمانین!! وە كاتێكیش دەگەنە لای فەرمانـدە شـەیاتینەكانیان دەلێن: لە ڕاستیدا ئێمە لەگەلّ بەرنامەو بیروباوەڕی ئێوەداین وە ئێمە هەر گالتـەیان پێدەكەین* با ئەوانە هەر قسەبكەن, بەڕاستی خوای بالاّدەست گالتەبـەوان دەكـات ویەك دوو ڕۆژیّ مۆلەتیان دەدات تا پتر خۆیان بەدبەخت بكەن ولەسەركێشی ولاڕێی خۆیاندا سەرگەردان بن.

وە هەروەها گومان كردن لەوەی خوا دایبەزاندووە, هەرچەندە بەڕووكەش وا پیشـانی خەلكی بدات كە بـڕوادارە, خـوای گـەورە دەفـەرمویت﴿إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ﴾{التوبة: ٤٥}واتە: هەمیشە هەر ئەوانە داوای مۆلەتت لیدەكەن-نەچـنە جیهـاد- كـەبڕوایان

بەخواوبـەرۆژی دوایـی نیـە ولەڕاسـتی دینـی ئیسـلامیش دوودڵـن وبـەردەوامیش لەدوودڵی خۆیاندا سەرگەردانن ودەتلێنەوە.

وە هەروەها پێناخۆش بوونی حوكمی خواوپێغەمبەرەكەی(صلی الله علیـه وسـلم)، بۆیە دەفەرمویت﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلالاً بَعِيداً (٦٠) وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُوداً﴾{النساء:٦٠-٦١}واتە: ئەریٚ ئەوانەت نەدیوە وا دەڵێن باوەڕیان هەیە بـەو بەرنامـەو قورئانەیـە دابـەزێنراوە بـۆت و بـەو پەیامەش پێش تۆ دابەزێنراوە باوەڕدەكەن دەیانەویٚ بـۆ بڕینـەوەی داواوكێشـەكانیان بچنە لای تاغووت وبەرنامە شەیتانیەكان؟! لەكاتێكـدا فـەرمانیان پێـدرابوو بـەو بەرنامە شەیتانیانە باوەڕنەكەن وكارنەكەن وشـەیتانیش دەیـەویٚ گومڕایـان بكـات بەگومڕاكردنێكی یەكجار دوورو بیٚ سنوور* كاتێكیش بەو دووڕووانە بگوتریٚ: وەرنە لای ئەم بەرنامەو شەریعەتە خوا داییەزاندووە, وەرنە لای ئەم پەیامبەری خوایـە تـا كێشەكەتان بۆ ببڕێتەوە, كەچـی دووڕووەكـان دەبینـی بەتونـدی ڕووت لیٚ وەردەگێـڕن وقەتیش بەو بەرنامەو بڕیارەی تۆ ڕازی نابن!

وە هەروەها پێناخۆشبوونی سەرکەوتن ودەرکەوتنی ئیسلام وموسڵمانان ودڵخۆشبوون بە زەلیل بوون وسەرشۆڕبوونیان, خوای گەورە دەفەرمویێت﴿إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَهُمْ فَرِحُونَ﴾{التوبة:٥٠}واتە: ئەگەر چاکەیەکت دەسکەوت واتە: لەجەنگێکدا سەرکەوتن –وەکو فەتحی ولاتی ڕۆم- گەلێ بێتاقەت دەبن وپێیان ناخۆشە, خۆ ئەگەر بەلایەکت تووش ببێ وتێکبشکێن ئەڵێن: ئێمە هەر بەرلەمە ئیحتیاتی خۆمانمان وەرگرت وباشبوو نەچووینە غەزاکە, هەتا ئێمەش تووشی ئەم تێکشکانە ببین وبەدڵشادی وخۆشحاڵیەوە پشت لە پێغەمبەر دەکەن(صلى الله عليه وسلم) ودەچن بەرێی خۆیاندا. وە یاخود لەئایەتێکی تردا دەفەرمویێت﴿هَاأَنْتُمْ أُوْلاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ وَإِذَا لَقُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا عَضُّوا عَلَيْكُمْ الأَنَامِلَ مِنْ الغَيْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (١١٩) إِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئاً إِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ﴾{آل عمران:١١٩-١٢٠}.

واتە: ئاگاداربن ئەی کۆمەڵی باوەڕداران! ئێوە دوڕووەکانتان خۆشدەوێت کەچی ئەوان قەت ئێوەیان خۆش ناوێت, ئێوە باوەڕتان بەکتێبەکەی خۆتان وبەکتێبەکەی ئەوانیش هەیە کاتێکیش پێتان بگەن بەدوڕوویی وناپاکی خۆیان دەڵێن: باوەڕمان هێناوە

كەتەنیا دەكەون ولێتان دووردەكەونەوە لەبەر ڕقی خۆیان سەرپەنجەیان دەگەزن واتە زۆر ڕقیان لێتانە, ئەی پێغەمبەر(صلى الله علیه وسلم) بڵێ: دەك بەو دەردوڕقەتانەوە بمرن چونكە هەر نیعمەتی خوێ تەواو دەكات بۆ موسڵمانان بەڕاستی خوا بەو نهێنیەی ناو دڵیان زۆرزانایەو ئەزانێ چ پیلانێك بەرانبەر بەموسڵمانان لەسنگیاندایە* ئەگەر چاكەو خێروسەركەوتنێك تووش بیێ پێی نارەحەت دەبن وخەفەت ومەراقی زۆری پێدەخۆن خۆئەگەر نارەحەتی وناخۆشیەكتان تووش بیێ ئەوان پێی كەیف خۆش دەبن, ئەگەر ئێوە ئەی موسڵمانان! لەبەرانبەر هەر نارەحەتیەك بێتە ڕێتان بەئارام بن ولەشكاندنی سنوورەكانی خوا خۆبپارێزن ئەوا فرو فێڵەكەیان هیچ زیانێكتان پێ ناگەیەنێت بێگومان خوا دەورەی هەموو پیلان كردەوەكانی داون وئاگادارە پێیان.

وە هەروەها گێرەشێوێنی وئاشووب نانەوە لەنێوان موسڵمانان وپارچەپارچەكردنیان وپێخۆشبوونی ئەو حاڵەتانە, خوای گەورە دەفەرموێت﴿لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلاَّ خَبَالاً وَلأَوْضَعُوا خِلالَكُمْ يَبْغُونَكُمْ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ﴾{التوبة:٤٧}واتە: ئەگەر ئەو دوڕووانە دەریش چووبان لەگەڵتان بۆ مەیدانی جەنگ, دوودڵی وخراپەو گێرەشێوێنی نەبوایە خێرێكیان بۆ زیادنەدەكردن بەپەلەش نێوانتانیان تێك دەدا چونكە هەمیشە دەیانەوێ فیتنەوئاژاوەتان بۆ بنێنەوە ولەنێو ڕیزەكانی ئێوەشدا كەسانێ وا هەیە قسەی ئەوانی قبووڵەو گوێیان بۆدەگرێ, وهەواڵ

وەدەنگوباستانیان بۆ دەبەن خوا بۆخۆی دوڕووە ستەمکارەکان باش دەناسێت وەدەزانێ دڵیان چی تێدایە.

هەروەها خۆشویستنی دوژمنانی ئیسلام وسەرانی کوفروبێباوەڕی و بەباشەباسکردنیان وبلاوکردنەوەی بۆچوون وباوەڕی دژبە ئیسلامیان, خوای پەروەردگار دەفەرمویت﴿أَلَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْماً غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾{المجادلة: ١٤}واتە: ئایا سەیری ئەوانەت نەکرد دۆستایەتی نەتەوەیەکیان کرد کەخوا غەزەبی لێگرتوون, ئەو دوڕووانە نەلەئێوەن نەلەوانیشن, بەڵکو خەڵکێکی بێبارن وقسەی ئێوە دەبەن بۆ ئەوان سوێندیش لەسەر درۆ دەخۆن خۆیشیان ئەزانن درۆزنن.

هەروەها تانەدان لەموسڵمانان و بەکەم سەیرکردنی عیبادەتیان, خوای گەورە دەفەرمویت﴿الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لا يَجِدُونَ إِلاَّ جُهْدَهُمْ فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾{التوبة: ٧٩}واتە: ئەو دوڕووانەش تەوس وڕەخنە لەو موسڵمانانە دەگرن کەبەدڵ وگیان سەدەقەئەکەن, وەتەوس لەوانەش دەگرن کەهەر ئەوە لەتواناياندا هەیە, بەدەر لەتانەوە تەشەرەکەیان گاڵتەشیان پێ ئەکەن جا لەبەرانبەر ئەوە خوایش مەسخەرە بەوان دەکات وسزایەکی بەئێشیشیان بۆ هەیە.

ئەوان ڕەخنەو تەشەریان لەموسڵمانە كۆششكاروبەخشەرەكان دەدا بەوەی كەبۆ ڕییا دەیكەن وە تانەشیان لەوانە دەدا كەتوانایان كەمە بە كەموكورتی وكەم تەرخەم.

وە هەروەها بەكەم سەیركردن وسووك بینینی دوعاوپاڕانەوەی موسڵمانان, وەكو دەفەرموێ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ﴾{المنافقون:٥}واتە: كاتێ پێیان بگوترێ: وەرن بۆلای پێغەمبەری خوا تا داوای لێبوردنتان بۆ بكات سەریان بائەدەن وگاڵتەیان لێدێ! ودەیانبینی پشت هەڵ ئەكەن —لەبەر كیبریان- خۆشیان بەگەورە ئەزانن بێنە لای پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم).

هەروەها تەمەڵی ولەش قورسی لەنوێژدا, وەكو دەفەرموێ﴿إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلاةِ قَامُوا كُسَالَى يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلاَّ قَلِيلاً﴾{النساء:١٤٢}واتە: بێگومان دووڕوە دەغەڵەكان بەخەیاڵی خاویان دەیانەوێ فێڵ لەخوا بكەن وبیخەڵەتێنن! ئەو برە ملكەچی وبەرفەرمانەشیان هەربۆ ئەوەیە, بەڵام خوا خەڵەتێنەرو تەفرەدەری ئەوانە, فڕوفێڵەكەیان زۆر بەئاسانی پووچەڵ ئەكاتەوە وسەرناگرن هەركە دەچن بۆ نوێژكردنیش دەبینی بەتەوەزەلی ڕاست دەبنەوە وهەڵدەستن, لەبەرانبەر خەڵكدا ڕوپامایی دەكەن وبۆ ڕووبینی نوێژدەكەن تا پێیان نەڵێن كافرن زۆر كەمیشیان یادی خوا دەكەن.

پێغەمبەری خوا (صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێت: " أثقل الصلاة على المنافقين صلاة العشاء والصلاة الفجر" واته: قورسترین نوێژ لەسەر دوڕووەكان نوێژی عیشاو بەیانیە.

وەهەروەها یەكێكی تر لە نیشانەكانی تری دوڕوویی بریتیە لە ئازاردانی خواوپێغەمبەر و بڕواداران، وەكو دەفەرموێت﴿وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنُ خَيْرٍ لَكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾{التوبة: ٦١}واتە: لەناو دوڕووەكاندا خەڵكی وا هەیە بەقسەی نابەجێ پێغەمبەر(صلی الله غلیه وسلم) ئازاردەدات وەبە پێغەمبەر دەڵێن: خۆش باوەڕو گوێ لەمشتە واتە گوێ بۆ هەموو قسەیەك دەگرێ، بڵێ تەنها گوێ لەچاكەیەك دەگرێ قازانجی ئێوە بێت گوێ هەربۆ قسەی ڕاست و خێردەگرێ، باوەڕی كاملی بەخوا هەیە وهەرچی بفەرموێ پیادەی دەكات وبەموسڵمانەكانیش باوەڕدەكات وبەزەیی ومیهرەبانیشە بۆ ئەوانەتان بڕوایان هێناوە چونكە ڕێنمایی خێریان دەكات، ئەوانەش كە پێغەمبەری خوا ئازاردەدەن سزایەكی ئێش پێگەیەنەریان بۆ هەیە.

وە یاخود لەئایەتێكی تردا دەفەرمویت﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَاباً مُهِيناً (٥٧) وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُبِيناً﴾{الأحزاب:٥٧-٥٨}واتە: بەڕاستی ئەو کەسانەی ئازاروئەزیەتی خواوپێغەمبەرەکەی دەدەن واتە: سەرپێچی لە فەرمانەکانیان دەکەن, خوا لەدونیاو لەقیامەتدا نەفرینی لێکردوون ولەمیهرەبانی خۆی دووری خستوونەتەوە و سزایەکی زۆر سوککەری بۆ ئامادەکردوون, وە ئەوانەش کە ئازاری پیاوانی ئیمانداروژنانی بڕوادار دەدەن بێ هیچ تاوانێك کردبێتیان بێگومان ئەوانە درۆو بوهتان گوناحی ئاشکرایان هەڵگرتووە.

خوێنەری خۆشەویست: ئەمانەی کە ڕابوردو باسکران کۆمەڵێك لەنیشانەکانی دوڕوویی بوو کە ئاماژەمان پێکرد, بۆ ئەوەی لێیان ووریابین ودەروونی خۆمانی لێ پاکژ بکەینەوە.

اللهم أَعِذنا من النفاق,وارزقنا تحقيق الإيمان على الوجه الذي يرضيك عنا, واغفرلنا ولوالدينا ولجميع المسليمين يارب العالمين,وصلى الله وسلم على نبينا محمدٍ وآلهِ وصحبهِ أجمعين.

باسی سێ یەم

لە جۆرەکانی تری هۆکاری چوونە دۆزەخ

ئەو هۆکارانەی کە خاوەنەکەی پێی فاسق دەبێت (موسڵمانە چونکە باوەڕی هەیە بەڵام فاسقە لەبەر ئەوەی تاوانێکی گەورەی کردووە) شایەنی چوونە ناو دۆزەخ دەبێت بەڵام بەهەتا هەتایی نا.

سوپاس وستایش بۆ ئەو خوایەی کە هەموو دروستکراوەکانی بەهێزو دەسەلاّتی بەدی هێناوەو ئەفراندووە, وە حیکمەت وکاردروست خۆیشی تێیاندا دەرخستووەو پیشانی داوە, وە تەواوی دروستکراوەکانی بەڵگەو نیشانەن لەسەر تاکێتی ویەکخوایی پەروەردگار, شوکرو سوپاسی دەکەم لەسەر ئەوەی یارمەتی چاکەکاران دەدات بۆ زیاتر چاکەکردن ودەستیشی والاّکردوە بۆ تۆبەکاران وسەرپێچیکاران بۆئەوەی لێیان خۆش بێت وبیانبوورێت. وە درودوسەلامیش لەسەر کۆتا پێغەمبەر(ﷺ) کە ئەو ڕێنامیی کردووین ورێگەی ڕاستی پیشان داوین, وەلەسەر هاوەلاّن وشوێنکەوتە چاکەکانی تا ڕۆژی دوایی.

خوێنەرانی چاکەخواز: لەباسی یەکەمدا هەندێك لەو هۆکارانە باسکران کە دەبێتە هۆی چوونە دۆزەخ وبەهەتاهەتایی مانەوە تێیدا, وە ئێستا بە پشتیوانی خوای میهرەبان دێینە سەر باسکردنی چەند هۆکارێکی تر کە خاوەنەکە یاخود بکەرەکەی شایستەی چوونە دۆزەخ دەکات بەلاّم بەبێ مانەوەی هەتاهەتایی تێیدا.

* هۆکای یەکەم: ئازاردانی دایك وباوك:

ئازاردانیش ئەوەیە ئەو پەیوەندیە خۆشەویستیەی کە دەبێت بەجێ بهێنرێت دەبڕڕێت وناگەیەنرێت, یان خراپ هەڵسوکەوت کردن بەرانبەریان بە ووتە یان کردار, خوای گەورە دەفەرموێت﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَاناً إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلاهُمَا فَلا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيماً

(٢٣) وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيراً﴾{الإسراء: ٢٣-٢٤}واتە: پەروەردگارت بڕیاری داوەو وەسیەتی کرد کە: دەبێ هەرخۆی بپەرستن, فەرمانیدا کە: دەبێ لەگەڵ دایك وباوکدا چاکەبکەن, جا هەرکات یەکێکیان یان هەردووکیان تووشی پیری ولاوازی بوون هەرگیز نەکەیت وشەیەکی بێزاریان پێ بڵێیت تەنانەت بەرانبەریشیان ئۆفیش مەکە و هەرگیز پێیانا هەڵمەشاخێ و بەسەریاندا مەنەڕێنەو هەمیشەش بە ووشەی ئەدەب و وێڵی جوان قسەیان لەگەڵ بکە* وە باڵی ڕەحمەت ومیهرەبانیان بۆ بێننە خواری وبەرانبەریشیان هەمیشە خۆت کەم وبچوك بگرە ونزا بکەو بڵێ: پەروەردگاری من! هەروەکو ئەوان بەشلکی وبەبچوکی لەلەداری منیان کردو ڕەحمیان پێکردم دەسا تۆش لەم پیری وکەنەفت بوونەیاندا ڕەحمیان پێ بکەو میهرەبانبە لەگەڵیان.

وە هەروەها دەفەرمویت﴿أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾{لقمان:١٤}واتە: ئەی مرۆڤ بەردەوام سوپاسی من بکە لەسەر نیعمەتەکانم وسوپاسی باوك ودایکیشت بکە لەسەر ئەو هەموو ئەزیەت وئازارە لەپێناوی تۆدا چەشتوویانە, وە گێڕانەوەشتان هەر بۆ لای منە دوای زیندوو بوونەوە.

وە پێغەمبەری ئازیز(صلى الله عليه وسلم) دەفەرمویت: "ثلاثةٌ قد حرَّمَ اللهُ عليهم الجنَّةَ : مدمِنُ الخمرِ والعاقُّ لوالديهِ والدَّيُّوثُ الَّذي يُقِرُّ الخُبثَ في أهلِهِ"(رواه أحمدُ

والنسائي)واتە: سێ تاقم هەن خـوا بەهەشـتی لەسـەریان حـەرام کـردووە ئـەوانیش: کەسێك کە خووی گرتووە بە مەی خواردنـەوەوە, وە کەسـێك ئـازاری دایـك وبـاوکی بدات, کەسێکی ناکـەس بەچـە(گەواد) کـە ڕازیـە بەخراپـەو داوێـن پیسـی مـاڵ وخێزانی.

*** هۆکاری دووەم: بـڕینی سیلەی ڕەحم:**

ئەوەش بریتیە لەوەی کەکەسێك پەیوەندی بپچڕێت لەگـەڵ خزمانیـدا لـەو مافـەی کەهەیانە لە گیانی وماڵی, لە جوبەیری کوڕی موتعیمـەوە(ڕەزای خـوای لێبێـت) دەگێڕێتەوە, کە پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) دەفـەرموێت "لا يـدخلُ الجنَّة قاطِعٌ" واتە: ئەو کەسەی سیلەی ڕەحم وبەزەیی ببڕێت ناچێتە بەهەشتەوە.

ئەبوهورەیرە دەگێڕێتەوە کە پێغەمبەر (صـلى الله عليـه وسـلم) دەفـەرموێت" إنَّ الرَّحِمَ قامتْ فقالت لله عزَّ وجلَّ: هذا مقامُ العائِذ بكَ من القطيعةِ قال: نَعَمْ أما ترضَينَ أن أصِلَ مَن وَصَلَكِ، وأقطعَ مَنْ قطعكِ؟ قالت: بَلَى، قال: فذلِكَ لكِ"

پاشان پێغەمبەری خوا فەرمووی: گەر ویستتان ئەم ئایەتە بخوێننەوە ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ (٢٢) أُوْلَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمْ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَى أَبْصَارَهُمْ﴾{محمد:٢٢-٢٣}واتە: جا ئەگەر ئێوە لەفەرمانی خوا

لاری بکەن وگوێ بەجیهاد نەدەن ئایا سەرەنجامی هەر ئەوە نابێت کە فەسادوگێرە شێوێنی وخوێن ڕشتن لەزەویدا بەرپابکەن؟ وهەرچی پەیوەندی خزمایەتی هەیە بیبڕن وبەجێی نەهێنن! ئائەوانە کەسانێکن کە خوا نەفرینی لێکردوون ولەڕەحمەتی خۆی بێبەشی کردوون ئینجا کەڕی کردوون وکوێرایی هێناوە بەسەرچاویاندا.

بەداخەوە ئەمڕۆ زۆرێك لە موسڵمانان بێئاگان لە هەستان بە ئەرك ومافی دایك وباوك وخزمان و پەتی ڕەحم وبەزەییان لەگەڵ خزماندا بڕیوە, وە بیانوی هەندێکیان ئەوەیە کە خزمانی سەردانی ناکەن بۆیە ئەمیش سەردان ناکات, وە ئەم بیانووە سوودی نیەو وەرناگیرێت چونکە ئەگەر سەردان نەکات هەتا سەردان نەکرێت ئەوا سەردانەکە بۆ خوا نیەو بەڵکو وەکو قەرزدانەوەیەکەو بەرانبەرکێیە, عەبدوڵای کوڕی عەمری کوڕی عاص (ڕەزای خوایان لێبێت) دەگێڕێتەوە, کە پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) دەفەرموێت" لیسَ الوَاصِلُ بالْمُكَافأ ولكنَّ الواصل الَّذِي إذا قُطِعتْ رَحِمُه وَصَلَها".

واتە: سەردانکردنی خزمان وپەیوەندی خزمایەتی ئەوە نیە کە بەرانبەرکێ بێت, بەڵکو گەیەنەری پەیوەندی خزمایەتی ئەوەیە کە ئەگەر ئەو پچڕاندی تۆ سەردان بکەی.

وە ئـەبو هـورەیرە دەڵێـت: "أنَّ رجـلاً قـال يـا رسـول الله إنّ لي قرابـةً أَصِـلُهم ويَقطُعونني وأحسِنُ إليهم ويسيئون إليَّ، وأحلم عليهم ويَجْهَلـون علـيَّ، فقـال النبي صلى الله عليه وسلّم: «إن كنتَ كما قُلتَ فكأنما تُسِفُّهُم الملَّ، ولا يزالُ مَعَكَ من الله ظهيرٌ عليهم ما دمتَ على ذلك" (رواه مسلم).

واتە: پیاوێك ووتی ئەی پێغەمبەری خوا خزمانێکم هەیە سـەریان لـێ دەدەم ئـەوان سەرم لێ نادەن, چـاکەکارم بۆیـان ئـەوان خراپـەکارن بەرانبـەرم, سـەبرو خـۆڕاگرم لەسەریان بەڵام ئەوان نەفامی بەکاردێنن بەسەرما, پێغەمبەریش فەرمووی: ئەگـەر بەو شێوەیە بووی کە ووتت ئـەوا وەکـو ئـەوە وایـە تـۆ خۆڵەمێشـی گـەرم بکـەیت بەدەمیاندا.

یان(بەهەمیشەیی پشتگیرو پشـتیوانی خواییـت لەگەڵدایـە بەسـەریاندا تـا بـەو شێوەیە بیت).

*** هۆکاری سێیەم: خواردنی ڕیبا:**

خوای گەورە دەفەرمویت﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَـأْكُلُوا الرِّبَـا أَضْـعَافاً مُضَـاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (١٣٠) وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِـدَّتْ لِلْكَـافِرِينَ (١٣١) وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾{آل عمران: ١٣٠-١٣٢}واتـە: ئـەی ئەوانـەی

باوەڕتان هێناوە! سوو, چین لەسەر چین مەخۆن و وەری مەگرن وەك سەردەمی نەفامی, دەسا لە خوا بترسن ولەنافەرمانی خۆتان بپارێزن بەشکو بەختیار ببن وبیبەنەوە, وەلەو ئاگرەی بۆ بێباوەڕان ئامادەکراوە خۆتان بپارێزن, گوێڕایەڵی خواوپێغەمبەر بکەن, بەتایبەت لە سوو خۆتان بپارێزن بەڵکو بەر ڕەحمەتی خوا بکەون.

وە خوای گەورە هەڕەشەی سەخت دەکات لەو کەسانەی کە دەگەڕێنەوە بۆ ڕیبا خواردن لەپاش ئەوەی ئامۆژگاری و ئاگاداری خوای پێگەیشت لەسەر خراپی وحەرامێتی ریبا, هەڕەشەی ئاگری لێ دەکات و دەفەرموێت﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لا يَقُومُونَ إِلاَّ كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُوْلَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾{البقرة:٢٧٥}واتە: ئەو کەسانەی کە سوو دەخۆن کەلە گۆڕەدەنرێن وپاشان زیندوو ئەکرێنەوەو ڕاست دەبنەوە وا ڕاست ئەبنەوە هەر دەڵێی شەیاتینی دەستی لێ وەشاندون, چونکە لە دونیادا دەیانگوت: مامەڵەوکڕین وفرۆشتنیش هەروەکو مامەڵەکردن بە سوو وایە واتە هەردووکیان بەلای ئەوانەوە یەکسانن چونکە ئەوان باوەڕیان بە حەرام وحەلاڵ نیە, خوایش کڕین وفرۆشتنی ڕێپێداوەو سوویشی حەرامکردووە ئینجا هەرکەسێك ئامۆژگاری پەروەردگاری بۆ هات وبەگوێیشی کردو وازی لە سوو خواردن هێنا ئیتر

ئێستا لە سووێك کەلەبەرا خواردوویەتی چاوپۆشی ئەکرێ چونکە ئەوە پێش حەرامبوونی بووە لەمەودوایش حەوالّەی لای خوا دەکرێ ئەویش بۆی هەیە لێی خۆش بێت, هەرکەسیش پاش ئەم بڕیارە گەڕایەوە بۆ سوو خواردن دەبنە یارو هاوڕێی ئاگر وبەهەتاهەتاییش تێیدا ئەمێننەوە چونکە ڕیبایان بەحەلاّڵ زانیوەو بەوەش کافربوون.

*** هۆکاری چوارەم: خواردنی ماڵی هەتیوان وياری پێکردنی :**

خوای گەورە دەفەرموێت﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْماً إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَاراً وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيراً﴾{النساء:١٠}واتە: ئەو کەسانەی کەبە ستەم وناهەق ماڵ وسامانی منداڵانی هەتیوو بێ باوك دەخۆن بێگومان تەنها ئاگر دەکەنە سك و ورگیانەوە وبەزوویش دەخرێنە ناو ئاگرێکی زۆر گەرم وبەگڕی دۆزەخەوە.

وە هەتیویش ئەوەیە کە پێش ئەوەی باڵغ بێت باوکی بمرێت.

*** هۆکاری پێنجەم: شایەتیدانی درۆ:**

لە عبداللە ی کوڕی عومەرەوە گێڕڕاوەتەوە کە پێغەمبەری خوا (صلى اللە علیە وسلم) دەفەرموێت" لَنْ تزولَ قدمُ شاهد الزورِ حَتَّى يُوجب الله له النار"[*] واتە:

[*]رواه ابن ماجه والحاكم وقال: صحيح الإسناد. هذا تساهل من الحاكم رحمه الله والصواب أنه ضعيف الإسناد جداً، لكن روى الإمام أحمد ما يؤيده بسند رواته ثقات غير أن تابعيه لم يسم.

لە ڕۆژی دواییدا دووپێی ئەو کەسەی کە شاهێدی درۆی داوە ناجوڵێ هەتا خوا ئاگری لەسەر واجب دەکا(دەیخاتە ناو ئاگرەوە).

وە شاهێدی دانی درۆیش ئەوەیە کەسێك شایەتی لەسەر شتێك بدات کەنازانێت یان پێچەوانەی ڕاستی شایەتی دەدات, چونکە شایەتی دروست نیە هەتا بەتەواوەتی نەزانێت کە ڕاستە, چونکە لە فەرموودەدا هاتووە کە پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) بە پیاوێکی وت: ئایا خۆر دەبینی؟ ئەویش ووتی: بەڵێ, پاشان ووتی: بەو شێوەیە کە دڵنیابوویت شایەتی بدە ئەگەرنا وازبێنەو شایەتی مەدە.

*** هۆکاری شەشەم: خواردنی بەرتیل :**

لە عبدالله ی کوڕی عومەرەوە(ڕەزای خوایان لێبێت) دەڵێت: پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت"الراشِي والمرتشِي في النّار" (رواه الطبراني ورُوَاتُهُ ثقات معروفونَ)واتە: ئەو کەسەی کەبەرتیل دەدات وئەوەیشی کە وەری دەگرێت لەئاگردان.

بەرتیل دەر ئەو کەسەیە کە بەرتیل دەدات بۆ هاوکاریکردن وکارئاسانی لەسەر ناهەقی, بەڵام ئەو کەسەی کە دەیدات بۆ گەیشتن بەهەق یان لادانی ستەم ودەست درێژیەك ئەوا ناچێتە ژێر ئەم هەڕەشەیەوە.

*** هۆکاری حەوتەم: سوێندخواردن بە درۆوە:**

حارسی کوڕی مالك دەڵێت: گوێم لێبوو پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرمووی " منَ اقتطعَ مالَ أخيهِ بيمين فاجرةٍ فلْيَتَبَوَّأ مقعدَه من النارِ لِيُبَلِّغ شاهِدُكمْ غائِبكم (مرتَّين أو ثلاثاً)" (رواه أحمدُ والحاكمُ وصحَّحه)

واتە : هەر کەسێ سامانی برا موسڵمانەکەی بە هۆکاری سوێندنی درۆ بیبات با شوێنی خۆی لە ئاگردا دیاری بکات، با ئەوانەتان کە ئامادەن ئەوانەتان ئاگاداربکاتەوە کە ئامادەنین. سێ جار ئەمەی فەرموو.

*** هۆکاری هەشتەم: بڕیاردان و حوکم دان لە نێوان خەڵکیدا بەبێ زانست وزانین یان بەستەم وهەواوئارەزوو:**

لەبەر فەرموودەکەی بورەیدەی کوڕی حصیب(ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت: پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) دەفەرموێت" القضاةُ ثلاثةٌ: واحدٌ في الجَنّة واثنان في النارِ، فأمّا الَّذِي في الجنةِ فرجل عَرَفَ الحقَّ وقضَى به. ورجلٌ عرفَ الحقَّ فجارَ في الحكمِ فهو في النارِ. ورجلٌ قضَى للناسِ على جهلٍ فهوَ في النارِ " رواه أبو داود والترمذيُّ وابنُ ماجة .

واته: قازیەكان سێ جۆرن: یەكێكیان لەبەهەشتدایە و دووانەكەی تر لە دۆزەخ, ئینجا ئەوەی كەلە بەهەشتدایە پیاوێكە حەقی ناسیوەو بڕیاری داوە پێی, وە پیاوێك حەقی ناسیوەو ستەمی كردووە لە حوكمەكەیدا ئەوە لە ئاگردایە, وە پیاوێك قەزاوەت دەكات لە نێوان خەڵكیدا بەنەزانین ئەوەش لەئاگردایە.

*** هۆكاری نۆیەم: غەش وخیانەت كردن لە ژێردەستەو ئامۆژگاری نەكردنیان, بەشێوەیەك هەڵسوكەوت دەكات و مامەڵەیان لەگەڵ دەكات كەلە بەرژەوەندیاندا نیە:**

ئەوەش لەبەر فەرموودەكەی مەعقەلی كوڕی یسار(ڕەزای خوای لێبێت) دەڵێت گوێم لە پێغەمبەر بوو(صلى الله عليه وسلم) كە فەرمووی " مَا مِنْ عبدٍ يسترْعِيه الله على رعيةٍ يموتُ يوم يموت وهو غاشٌّ لِرَعيَّته إلاَّ حرَّمَ الله عليه الجنَّةَ "(متفق عليه) واته: هیچ بەندەیەك نیە كە خوا بیكات بە كاربەدەست بەسەر كەسانێكدا و پاشان ئەو ڕۆژەی كە دەمرێت ئەگەر غەش وخیانەتی كردبێت لە ژێردەستەكانی ئەوا خوای گەورە بەهەشتی لەسەر حەرام دەكات.

وە ئەمەش گشتگیرەو هەموو كاربەدەست وفەرمانڕەوایەك دەگرێتەوە, وەكو باوك كە سەرۆكی خێزانە هەتا بەرزترین پۆست وپلەی فەرمانڕەوایی, لەبەر فەرموودەكەی ئیبن عومەر(ڕەزای خوایان لێبێت) كە دەڵێت گوێم لە پێغەمبەر بوو(صلى الله عليه وسلم) كە فەرمووی "كُلُّكُمْ راعٍ ومسؤولٌ عن رعيَّته، الإمامُ راعٍ ومسؤولٌ

عن رعيَّتِه، والرجلُ راعٍ في أهلِه ومسؤولٌ عـن رعيَّتِـه، والمـرأةُ راعيـة في بيـت زوجها ومسؤولةٌ عن رعيَّتِهَا، والخادمُ راع في مال سيِّده ومسؤول عـن رعيَّتِـه، وكُلُّكُم راعٍ ومسؤولٌ عن رعيتِه" (متفق عليه).

واته: هەمووتان شوانن وبەرپرسن لـە ژێردەسـتەکانتان, پێشـەوا وسـەرۆك شـوانەو بەرپرسە لە ژێردەستەکەی, پیاو شوانەو بەرپرسە لە ماڵ و خێـزان وژێردەسـتەکەی, وە ژنیش شوانەو بەرپرسە لـە مـاڵی مێردەکـەی وبەرپرسـە لـە ژێردەسـتەکەی, وە خزمەتکاریش بەرپرسە لەماڵی گەورەکەی وبەرپرسە لە ژێردەسـتەکەی, هـەمووتان شوانن وبەرپرسن لەژێردەستەکانتان.

*** هۆکاری دەیەم: وێنەدروستکردنی شتێك کە گیان لەبـەر بـێ یـان مـرۆڤ وئـاژەڵ (وێنەگرتن یان وێنەکێشان یان پەیکەرو هەڵکۆڵین):**

لە ئیبن عباسەوە دەڵێت: گـوێم لـە پێغەمبـەر بوو(صـلى الله عليـه وسـلم) کـە فەرمووی " كلُّ مُصوِّرٍ في النارِ يَجْعَلُ له بكـلِّ صـورةٍ صـوَّرَها نَفْسـاً فتعَذِّبُـه في جهنم"(رواه مسلمٌ) واته: هەموو وێنەگرێك لە ئاگردایـە, هـەر وێنەیـەکی دروسـت کردبێت دەیهێنن ورۆحی بەبەردا دەکەن و ئازاری دەدەن لە دۆزەخدا.

لە گێڕانەوەیەکی تردا لای بوخاری بە شێوەیە هاتووە: " مَنْ صوَّر صـورةً فـإن الله مُعذِّبُه حتى ينفخ فيها الروحَ وليس بنافخٍ فيها أبداً" واتـە: هەرکـەس وێنەیـەك بکات ئەوا خوای گەورە سزای دەدات هەتا کەسەکە ڕۆح بەبەری وێنەکەیدا دەکات وە هەرگیزیش ناتوانێت ڕۆحی بەبەردابکات.

بەڵام وێنەی دارودرەخت وڕووەك وئەو شتانەی کە گیان لەبەر نین لەسەر ڕای زۆرینەی زانایان هیچی تێدا نیە و دروستە إن شاء الله, هەرچەندە هەندێك لەزانایان ڕێگەیان بەوەش نەداوە, ئەوەش لەبەر ئەو فەرموودەیەی کە ئەبوهورەیرە دەیگێڕێتەوە ودەڵێت: گوێم لە پێغەمبەر بوو(صلى الله عليه وسلم) کە فەرمووی " قال الله عزَّ وجـلَّ : ومَنْ أظلمُ مَّمن ذهبَ يخلقُ كخلقِي فلْيَخْلُقوا ذرَّةً أوْ لِيخلقوا حبةً أو شَعِيرةً"(رواه مسلم). واتـە: خـوای گـەورە فەرمـوویـەتی : کـێ لـەوە سـتەمکارترە کـە وێنـەی دروستکراوەکانی من دروست دەکات با مێرولەیەکە بچـوك یـان دانەوێڵەیـەك یـان جۆیەك دروست بکەن.

*** هۆکاری یازدەیەم: هەموو سەرسەختێ وڕەزیل وچروك وخۆ بەگەورەزانێك :**

حارسەی کوڕی وەهب(ڕەزای خوای لێبێت) لە پێغەمبەرەوە(صلى الله عليـه وسـلم) دەگێڕێتەوە کە فەرموویەتی "ألا أخبركُم بأهل النارِ؟ كلُّ عُتُل جَوَّاظٍ مستكبرٍ" .

(صحيح الجامع ٢٥٩٨)

واتە: هەواڵتان بدەمێ سەبارەت بە دۆزەخ نشینان؟ هەموو سەرسەخت وڕەزیل وچروك وخۆبەگەورەزانێك.

عتل: سەرسەختێكی تورە كە نەبۆ حەق ونەبۆ خەڵك نەرم دەبێت.

جواظ: ڕەزیل ودەستگیرۆیەكی وەها كەهەر ماڵ كۆدەكاتەوەو نایبەخشێ.

مستكبر: كەسێكە كە حەق ڕەددەكاتەوەو بۆ حەق وڕاستی ملكەچ نابێت, خـۆی لـە خەڵك بەرزتر دەزانێت وتەنها بۆچوونی خۆی بەڕاست وپەسەند دەزانێت.

*** هۆكاری دوازدەیەم: بەكارهێنانی قاپ وقاچاغ ودەفری لە ئـاڵتون وزیـو دروستكراو بۆ پیاوان وئافرەتان:**

ئوم سەلەمە دەڵێت پێغەمبەر(صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی" الذي يشرـبُ في آنية الفضةِ إنما يجرجرُ في بطنِه نـارَ جهـنم" وفي روايـة " إن الَّـذِي يأكـل أو يَشرب في آنيةِ الذهب والفضةِ إنما يجرجرُ في بطنِه نارَ جهنمَ".

واتە : ئەو كەسەی لە قاپ و قاچاخی زیودا دەخواتەوە ئەوە لە ئاگری دۆزەخدا بەناو سكیدا دەهێنرێ و دەبرێ.

لە ڕیوایەتێكی تر دا دەفەرموێت : ئەوەی كە لە قـاپ و قاچـاخی ئـاڵتون و زیـودا دەخوات و دەخواتەوە ئەوە لە ئاگری دۆزەخدا بەناو سكیدا دەهێنرێ و دەبرێ.

جا براو خوشکانم وریاو بێداری ئەم هۆکارانە بن کەسەر دەکێشن بۆ ئاگر, ئەو هۆکارانە بگرنە بەر کە دوورتان دەخاتەوە لە دۆزەخ بۆ ئەوەی بەختەوەر بین لەهەردوو دونیا, بزانن کە دونیا کورتەو زوو نامێنێت, داوا لە خوا بکەن کە جێگیرودامەزراومان بکات لەسەر دین هەتا مردن, وە لەگەڵ بڕوادارانـدا حەشرو حیسابمان بکات.

اللَّهُمَّ ثبّتْنَا على الحقِّ وتوفَّنا عليه، واغفر لنا ولوالِدِينا ولجميع المسلمينَ برحمتِك يا أرحم الراحمين. وصلَّى الله وسلَّم على نبيِّنا محمدٍ وعلى آلِهِ وصحبهِ أجمعين.

===========================